

Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, (İSMUS), VIII/1 (2023), s. 103-113

TÜRKİYE'DE YEREL DEMOKRASİYİ GÜÇLENDİRME BAĞLAMINDA VATANDAŞ KATILIMINI TEŞVİK EDİCİ MEKANİZMALAR

Merve DURMUŞ*

Özet

Demokrasinin temel taşlarından olan vatandaş katılımı Antik Yunan'dan beri binlerce yıldır önemli bir değer olarak görülmüştür. Ancak günümüzde hem yüzölçümü hem de nüfus bakımından oldukça genişlemiş modern devletler vatandaş katılımını sağlamada oldukça zorlanmaktadır. Bu kapsamda merkezi yönetimden ziyade yerel yönetimler hem demokrasinin daha etkin bir şekilde tesis edilmesi hem de vatandaş katılımının sağlanması açısından en uygun alanlardan biri olarak görülmüştür. Bu bağlamda ülkeler toplumsal ve kültürel dinamiklerini de göz önünde bulundurarak yerel yönetimlerde vatandaş katılımının artırılması ve kolaylaştırılmasına yönelik mekanizmalar geliştirmişlerdir. Bu kapsamda çalışmada literatür taraması yöntemiyle Türkiye'de yerel yönetimlerin vatandaş katılımını artırmaya yönelik kullandıkları mekanizmaların neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda yerel yönetimlerin vatandaş katılımını artırmaya yönelik kullandıkları mekanizmaların "hemşehri hukuku, gönüllülük, meclis komisyonlarına katılma, kent konseyi, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği" şeklinde olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Demokrasi, Vatandaş Katılımı, Yerel Yönetimler.*

Jel Kodları: H83, H7.

* Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, merve.durmus@medeniyet.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2468-3972

PROMOTING MECHANISMS OF CITIZENS PARTICIPATION IN THE CONTEXT OF STRENGTHENING LOCAL DEMOCRACY IN TURKEY

Abstract

Citizen participation, which is one of the cornerstones of democracy, has been seen as an important value for thousands of years since Ancient Greece. Today, however, modern states that have expanded considerably in terms of both surface area and population have difficulties in ensuring citizen participation. In this context, local governments rather than the central government have been seen as one of the most suitable areas in terms of both establishing democracy more effectively and ensuring citizen participation. Within this scope, countries have developed mechanisms to increase and facilitate citizen participation in local governments, taking into account their social and cultural dynamics. In this context, in this study, it has been tried to determine what the mechanisms used by local governments in Turkey to increase citizen participation are through the literature review method. As a result of the research, it has been seen that the mechanisms used by local governments to increase citizen participation are "citizen law, volunteering, participation in parliamentary commissions, cooperation with the city council, and non-governmental organizations".

Keywords: Democracy, Citizen Participation, Local Governments.

Jel Codes: H83, H7.

Giriş

Demokrasiyi geliştirmek adına vatandaşları karar alma sürecine dahil etmek günümüzde birçok devletin önemsedığı bir yöntemdir. Çünkü vatandaş katılımı, “çağdaş demokratik toplum ve sürdürülebilir topluluklar için temel bir yapı taşıdır (Pandeya, 2015: 64). Dolayısıyla halkın alınan kararlara entegre olması demokrasiyi tesis etmek, vatandaşların seslerini duyurabilmesi ve sonuç olarak da hizmetin kalitesinin artırılması açısından oldukça önemlidir.

Öte yandan katılım “siyasal sistem içinde yurttaşların doğrudan ya da dolaylı biçimde yöneticilerin seçimini ve kararları etkilemeyi amaçlayan eylemler bütünüdür” (Çam, 1994:169). Dolayısıyla vatandaşlar politikacıların kendileri adına aldıkları kararları etkileyebilmek ve böylece aldıkları hizmetlerin kalitesini artırabilmek için alınan bu kararlara bir şekilde dahil olarak seslerini duyurmaları gerekmektedir. Bu kapsamda katılım vatandaşlara sisteme dahil olarak yöneticilerini etkileyebilme gücü vermesi açısından oldukça önemlidir.

Ancak kurumların büyüklüğü ve insan nüfusunun artması gibi sebepler vatandaşların doğrudan katılımını oldukça zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla vatandaşların etkin bir şekilde katılım sağlayabilmeleri için yerel yönetimlerin desteğine ihtiyaç duyacakları ileri sürülmektedir (Pandeya, 2015: 63). Çünkü yerel yönetimler ölçek olarak merkezi kurumlara oranla daha makul olduğu için katılım açısından da daha uygun bir ortam sunmaktadır. Dolayısıyla yerel yönetimler bazında sağlanan yerel demokrasi vatandaşların karar alma süreçlerine katılımı açısından kritik önemdedir.

Vatandaş katılımı açısından oldukça önemli bir etkiye sahip yerel yönetimlerde katılımın kapasitesinin ve kalitesinin artırılması için yönetimler tarafından katılımı teşvik edici bazı mekanizmaların devreye sokulması gerekmektedir. Türkiye özelinde bakıldığında belediyelere özgü birçok katılım mekanizmasının bulunmasının yanı sıra mevzuatta genel olarak vatandaş katılımını teşvik edici mekanizmalar “hemşehri hukuku, gönüllülük, meclis komisyonlarına katılma, kent konseyi ve Sivil Toplum Kuruluşları ile iş birliği” şeklinde yer almaktadır.

Literatür incelendiğinde yalnızca yerel yönetimlerdeki katılım mekanizmalarını inceleyen eser sayısı azdır (bkz. Eroğlu, 2006; Önder, 2013). Bu alandaki çalışmalar genellikle katılım mekanizmalarının spesifik olarak ele alınması (örneğin kent konseyi, gönüllü katılım, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği vb.) ve bunlara yönelik ampirik araştırmaları içermektedir. Bu açıdan çalışma Türkiye kapsamında yerel yönetimler seviyesinde vatandaş katılımını teşvik edici mekanizmaları ele alarak derli toplu bir şekilde okuyucuya sunması açısından önemlidir.

Yerel yönetimlerde vatandaş katılımını artırıcı mekanizmaların literatür taraması yöntemiyle araştırıldığı mevcut çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demokrasi ve yerel demokrasi kavramları açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde yerel yönetimlerde vatandaş katılımından bahsedilmiş ve nihayet son bölümde Türkiye’de yerel yönetimlerde vatandaş katılımını teşvik edici mekanizmalara değinilmiştir.

Demokrasi ve Yerel Demokrasi

Yunan site devletlerinden günümüze geçerliliğini ve önemini koruyan demokrasi en genel tanımıyla karar verme sürecinde tüm katılımcıların eşit bir şekilde yer aldığı kolektif karar verme sürecini ifade etmektedir (Christiano and Bajaj, 2022). Karar verme sürecinde paydaş olan herkesin eşit bir şekilde söz sahibi olduğu aynı zamanda herkesin konuya ilişkin yeterli birikim ve kabiliyeti olduğu varsayılmaktadır (Dahl, 2008: 31). Görüldüğü üzere demokratik bir karar verme sürecinin birincil şartı sürece dahil olan bütün katılımcıların eşit bir şekilde söz sahibi olmasıdır. Ancak bunun hem yüzölçümü hem de nüfus bakımından çok büyük alanlarda hayata geçirilmesinin oldukça zor olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda “birim ne kadar küçük olursa, vatandaşların hükümetlerinin kararlarına katılma fırsatı o kadar artar (Dahl, 1967: 960)” düşüncesinden hareketle demokrasinin merkezi hükümet birimlerinden ziyade yerel yönetim kademelerinde daha verimli bir şekilde uygulanma imkânı bulunacağı ileri sürülmüştür.

Yerel yönetimlerin halkın kendi kendini yönetmesi için imkân tanıyan kurumlar olması ve küçük ölçekli olmalarının getirdiği avantajlar (Oktay, 2022: 49) sebebiyle demokrasiye daha elverişli olduğuna kanaat getirilmiştir. Bu bağlamda çoğu zaman yerel yönetimlerde demokrasiden ziyade daha spesifik bir kavram olarak “yerel demokrasi” tercih edilmektedir. Böylece genel olarak halkın yönetimi anlamına gelen yerel demokrasinin “insanlara hayatlarını etkileyen kararlarda söz hakkı verdiği ve kendilerine ait olan kaynaklara erişimlerini sağladığı (Chikerema, 2013: 87)” ifade edilebilir.

Öte yandan yerel yönetimler yalnızca demokratik süreçlerinde daha kolay ve verimli bir şekilde icra edildiği kurumlar değildir. Yerel yönetimler ayrıca bu demokratik süreçlerin nasıl sağlıklı bir şekilde yürütüleceğine ilişkin eğitim de sağlamaktadır. Özellikle vatandaşlar “oy kullanma, meclis üyeliği seçiminde aday olma, meclislere üye seçilme, belediye başkanı seçilme, örgütlü bir biçimde yerel politika belirleme, planlama ve karar alma süreçlerini etkileme girişimlerinde bulunma, meclis toplantılarını izleme ve bireysel başvurular gibi siyasal katılım araçlarını kullanarak (Oktay, 2022: 52)” demokratik süreçlerin işleyişi hakkında eğitim alırlar.

Yerel Yönetimlerde Vatandaş Katılımı

Demokratik teorisinin tartışma konusu olan vatandaşlık, bir kesim tarafından vatandaşların “sahip olduğu haklar” olarak tanımlanırken, diğer bir kesim tarafından da vatandaşların “topluma karşı sorumlulukları” olarak tanımlanmaktadır (Gaventa and Valderrama, 1999: 4). Bununla birlikte demokrasinin gereği olarak her iki durumda da vatandaşlar seslerini duyurmak zorundadır. Vatandaşlar hem hak sahibi olarak talep ve isteklerini yetkili mercilere bildirmek hem de yüklü buldukları sorumluluklar dolayısıyla alınan kararları bir şekilde etkilemek yani yönetime katılmak durumundadır.

O halde vatandaş katılımının “vatandaşların topluluklarının karşı karşıya kaldığı belirli sorunlar hakkında görüşlerini dile getirdikleri bir doğrudan demokrasi eylemi (Neshkova and Kalesnikaitė, 2019: 3)” olduğu ifade edilebilir. Çünkü vatandaşların yönetime aktif

katılımı doğrudan demokrasinin ruhunu yansıtmaktadır (Berner, Amos and Morse, 2011: 128). Bir başka deyişle vatandaş katılımı, “vatandaşların kendilerini etkileyen kararlar üzerinde etki ve kontrol uygulama yolları ile ilgilidir (Devas and Grant, 2003: 309)”. Ayrıca Ebdon and Franklin (2006: 444) katılımın halkı hakları konusunda eğitmede ve vatandaşlardan öncelikleriyle ilgili değerli veriler toplamada oldukça yararlı olduğunu ileri sürmüştür. Bütün bunlardan hareketle vatandaşların yönetime katılmasının, hem kendi haklarını koruma ve kontrol etme hem de topluma karşı olan sorumluluklarını yerine getirmede önemli bir mekanizma olduğu ileri sürülebilir.

Yerel yönetimlerde katılım dendiğinde ise genellikle kalkınma, yerel yönetimlerde hesap verebilirliği güçlendirme ve vatandaşları daha güçlü kılmak için önemli bir araç olarak görülmektedir (Pandeya, 2015: 68). Yerel yönetimlerde etkin bir katılım süreci genellikle yerel yönetim seçimleri, katılımcı bütçeleme, bireylerin veya grupların karar alma süreçlerine doğrudan katılımının artırılması ile olmaktadır (Chikerema, 2013: 87). Ayrıca yerel yönetimlerde vatandaş katılımı, vatandaşların güvensizlik düzeyini azaltmada ve vatandaşlara kurumun faaliyetleri hakkında eğitim sağlamada etkin bir mekanizma olarak görülmektedir (Berner, Amos and Morse, 2011: 128).

Yerel yönetimler açısından bakıldığında, bu kurumlarda demokratik süreçlerin daha kolay ve verimli bir şekilde sürdürülebileceği genel kabulünden hareketle katılım sürecinin de daha etkin bir şekilde gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir. Ancak yine de vatandaş katılımını etkileyecek bazı durumların söz konusu olduğu da belirtilmelidir.

Şekil 1: Vatandaş katılımının dinamik yapısı

Kaynak: (Pandeya, 2015: 72).

Şekil 1'de koyu renkli olan kutu katılım sonucu meydana gelen çıktıların büyük ölçüde katılım sürecinin interaktifliğiyle ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Örneğin bu şekle göre katılımın çıktıları vatandaşların kendi haklarını savunma becerilerine ve yerel yönetimlerin kararlarını etkileyebilme kapasitelerine bağlıdır. Bununla birlikte çıktılar aynı zamanda yerel yönetimlerin katılım süreçlerinde yanıt verme ve çıktıları yerel yönetimlerin aldığı politika kararlarına dahil etme kapasitesine bağlıdır. Öte yandan resim yerel yönetimlerin kurumsal, idari ve siyasal özellikleri ile vatandaşların yeterlilik ve temsiliyet düzeylerinden etkilendiğini de göstermektedir (Pandeya, 2015: 72). Sonuç olarak yerel yönetimlerde vatandaş katılımının kalitesinin vatandaşlar ve yerel yönetimlerin katılımın gerektirdiği özellikleri haiz olması, bunun yanında vatandaşların kendi haklarını savunma ve alınan kararları etkilemede yetenekli olması ve nihayet yerel yönetimlerin bu katılım sürecinin çıktılarını aldıkları kararlara dahil etme niyetiyle ilişkili olduğu ifade edilebilir.

Ebdon and Franklin (2006: 444) de katılım sonuçlarınının:

- Katılım çevresine (hükümetin yapısı, biçimi, siyasi kültür gibi),
- Katılım sürecinin dizaynına (zamanlama, katılım gündemi ve katılımcı seçim yöntemleri gibi),
- Katılım mekanizmalarına ve
- Beklenen sonuçlara,

bağlı olduğunu ileri sürmüştür. Dolayısıyla bir katılım sürecinin başarılı olarak değerlendirilebilmesi için katılım çevresi, katılım süreci ve katılım mekanizmaları ile katılımın sonucundan ne beklediğinin karşılaştırılması gerekmektedir.

Ancak hem halkın talep ve beklentilerinin karşılık bulması hem de demokrasinin yerel hizmetlere aksettirilerek layıkıyla yerine getirilebilmesi adına bu denli önemli olan katılım sürecini başarıyla yerine getirmeyi engelleyici bazı faktörler bulunmaktadır. Örneğin zorunlu hale getirilen katılım “adil ve demokratik olmaktan ziyade, güçlü bireylerin kararları başkalarına dayatmasıyla, tepeden manipüle edilebilen bir hale gelebilir (Devas and Grant, 2003: 309)”. Dolayısıyla katılım sürecine iştirak eden vatandaşlar arasındaki güç dengesini iyi sağlamak gerekmektedir. Sürecin daha eşitlikçi ve adil bir hale getirilebilmesi için bütün vatandaşların seslerini duyurabilecekleri ve seçilen yöneticileri sorumlu tutabilecek bir mekanizma kurmak gerekir.

Ayrıca “katılımın, 'toplum düzeyinde' sosyal dışlama ve içerme dinamikleri aracılığıyla engellenebileceği” de ifade edilmelidir (Devas ve Grant, 2003: 309). Sosyal dışlanmaya maruz kalan insanların katılım sürecine dahil edilmemesi de katılım sürecinin demokratik başarısını baltalamaktadır. Bu durum ise kamu hizmeti konusunda zaten mağdur olan kesimlerin dışlanarak sesinin iyice kısık hale gelmesine neden olmaktadır.

Bütün bunların yanında Roberts (2008: 13-14), vatandaş katılımının kalitesini olumsuz anlamda etkileyen bazı durumları başlıklar halinde sınıflandırmıştır. Bu durumlardan ilki modern devletlerin büyüklüğünden dolayı doğrudan demokrasinin yani vatandaşların yüz yüze doğrudan katılımının zor olduğu büyüklük açmazdır. İkincisi açmaz ise dışlanmış ve ezilmiş grupların ne oranda katılım sağlayacağını belli olmamasıdır. Üçüncüsü risk açma-

zıdır. Bununla toplumsal hareketliliğe yol açabilecek kimyasal, radyoaktif ve biyoteknolojik risklerin bulunduğu ifade edilmektedir. Bir diğer durum ise teknoloji ve uzmanlık açmazıdır. Beşincisi kararların hızlı bir şekilde alınmasının gerektiği ve katılımın bu süreci yavaşlatacağını ifade eden zaman açmazıdır. Son açmaz ise doğrudan katılımın her zaman kamu yararını yansıtmayabileceğini ileri süren kamu yararı açmazıdır. Sonuç olarak vatandaşları katılım sürecine dahil etmenin zor yanlarının bulunduğu ve bu kapsamda yöneticilerin bu zorlukları bertaraf edebilmek adına vatandaşları dahil edebilecekleri katılım mekanizmalarını teşvik etmesinin gerektiği görülmektedir.

Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Vatandaşların Aktif Katılımını Teşvik Edici Mekanizmalar

Vatandaşların karar alma süreçlerine katılımı demokrasi açısından önemlidir. Ancak çok küçük yapıli yerel birimler dışında vatandaşların doğrudan karar alma süreçlerine katılımı oldukça zordur (Buček and Smith, 2000: 5). Bu yüzden yöneticiler vatandaşları dahil edebilecekleri katılım mekanizmalarını uygulamak zorunda kalmaktadır. Dünyada genel olarak uygulanan yerel yönetimlerde katılım mekanizmaları “yerel yönetim seçimleri, katılımcı bütçeleme, sivil toplum kuruluşları, istişare forumları ve kamuya açık toplantılar ile yerel yönetim içindeki resmi yapılar yoluyla, bireylerin veya grupların kamusal faaliyetlerde karar alma sürecine doğrudan vatandaş katılımının sağlanması” vasıtasıyla yapılmaktadır (Chikerema, 2013).

Türkiye’de yerel yönetimlerde vatandaş katılımını teşvik edici mekanizmalar da mevzuatta yer almaktadır. Bunlar; hemşehri hukuku, gönüllülük, meclis komisyonlarına katılma, kent konseyi, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği şeklinde ifade edilebilir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun Hemşehri hukuku 13. maddesinde “herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır” ifadesi yer almaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere yasaya göre belde sakinin olan bütün hemşehrilerin belediyelerin kararlarına katılımı bir hak olarak görülmektedir.

Yerel yönetimlerde vatandaş katılımını sağlayan mekanizmalardan bir diğeri de gönüllülüktür. Belediye Kanunu’nun 77. maddesinde “[...] belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde de dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular” ifadesi yer almaktadır. Kanuna göre belediyeler bazı toplumsal hizmetlere gönüllü kişilerin katılmasına yönelik programlar düzenlemek ve uygulamakla görevlendirilmiştir.

Bir diğeri katılım mekanizması da meclis komisyonlarına katılmadır. Yine Belediye Kanunu’nun 42. maddesine göre “[...] mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.” Dolayısıyla meclis ihtisas komisyonlarına katılan bu paydaşlar sayesinde bir şekilde vatandaşların ihtiyaç ve beklentileri alınan kararlara yansıtılabilmektedir.

Yerel yönetimlerde önemli katılım mekanizmalarından biri de kent konseyleridir. Kent konseyleri Belediye Kanunu’nun 76. maddesinde “*kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan*” bir mekanizma olarak tanımlanmıştır. Sivil Toplum Kuruluşları da yerel yönetimlerin bir başka katılım mekanizmasıdır. Sivil toplum örgütlerinin İhtisas komisyonları, stratejik plan, kent konseyi vb. alanlarda önemli katkılarda bulunacağı Belediye Kanunu’nda belirtilmiştir.

Bütün bunların dışında Oktay (2022: 66) yerel yönetim birimi olarak belediyelerin katılımcı yöntemlerini şu şekilde sıralamıştır: “belediye faaliyetleri ve kararları için çok yönlü bilgilendirme mekanizmaları; bilgilendirmede ve katılım konusunda dijital mecraların etkin kullanımı; mahalle toplantıları; muhtar görüşmeleri; önemli konularda danışma kurulları oluşturma; vatandaşla görüşme günleri; kent konseyi üyeleriyle görüşme; sivil toplum kuruluşlarıyla görüşme ve ortak faaliyet yürütme; beyaz masa, halk masası ve benzer bürolara gelen taleplerin değerlendirilmesi; kent panellerine katılım; fiziki ve dijital açık posta kutusu uygulaması; kentsel konularda ilgililerle odak grup çalışmaları; yuvarlak masa toplantıları; kent atölyeleri; kent konseyi; planlama forumları; gençlik kadın ve çocuk meclisi kurulması; yuvarlak masa toplantıları; şehir yürüyüşleri; vatandaş çalışma gruplarını destekleme; kentsel problemlerle ilgili çalıştay düzenleme; kamuoyu anketleri ile vatandaşların beklenti, talep ve önerilerinin tespit edilmesi; vatandaş kartesi uygulamaları ile hizmet alanlarının değerlendirilmesi; halk oylamaları.”

Sonuç

Halkın iktidarı anlamına gelen demokrasi bin yıllardır önemli bir değer olarak görülmüş ve günümüzde gittikçe kalabalıklaşan insan nüfusu dolayısıyla demokrasinin mihenk taşı olan yönetilenlerin yönetime katılımı oldukça zor uygulanır hale gelmiştir (Arnstein, 1969:216). Bu nedenle devletler vatandaşları karar alma süreçlerine kanalize edecek yeni yöntemler arayışına girmiştir.

Özellikle hem yüz ölçümü hem de nüfus bakımından vatandaş katılımına merkezi yönetimden daha elverişli olan yerel yönetimlerin demokrasinin daha kolay, etkin ve sağlıklı bir şekilde tesis edilmesi için uygun ortam sunduğu genel kabul görmektedir. Böylece vatandaşlar aldıkları hizmetlerin kalitesini etkileyecek ve seslerini duyurabilecek imkân elde edebilecektir. Ayrıca yerel yönetimler yalnızca hizmet kalitesinin artırılması değil, aynı zamanda siyasal kültürün geliştirilmesi açısından da oldukça önemlidir. Katılım mekanizmalarıyla yönetsel süreçlere dahil olan bireyler demokrasi kültürünün gelişmesine de katkıda bulunmuş olacaktır.

Bu imkanları sağlamak adına bütün dünyada yerel yönetimler nezdinde birçok uygulama bulunmaktadır. Türkiye’de de bu uygulamalara başvurulmuş ve hatta bazıları mevzuata alınarak yerel yönetimler bu uygulamaları gerçekleştirmekle sorumlu kılınmıştır. Yerel yönetimlerde vatandaş katılımını sağlayıcı mekanizmaların neler olduğunu araştıran mevcut çalışma kapsamında bu uygulamaların “hemşehri hukuku, gönüllülük, meclis komisyonlarına katılma, kent konseyi, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği” olduğu görülmüştür. Mevzu bahis mekanizmalar aracılığıyla yerel yönetimlerde demokratik siyasal kültürün yerleştiği bir karar verme ortamı oluşturulmaya çalışılmakta, yöre halkına kendilerini etkileyen kararlarda seslerini duyurma imkânı sunulmakta ve vatandaşlar kendilerine yönelik alınan kararları etkileyebilme fırsatı yakalamaktadır.

Mevcut çalışma boyunca yalnızca Türkiye kapsamında yerel yönetimlerde vatandaş katılımını sağlayıcı mekanizmaların neler olduğuna yönelik literatür araştırması amaçlanmıştır. İleriki çalışmalarda ifade edilen bu mekanizmaları daha detaylı ele alan çalışmaların yapılması önerilmektedir. Ayrıca mevcut mekanizmaların işleyişini değerlendirmeye yönelik alan araştırmalarının yapılması da oldukça önemlidir.

Kaynakça

Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4):216–224.

Berner, M. M., Amos, J. M., & Morse, R. S. (2011). What constitutes effective citizen participation in local government? Views from city stakeholders. *Public Administration Quarterly*, 128-163.

Buçek, J., & Smith, B. (2000). New Approaches to Local Democracy: Direct Democracy, Participation and the “Third Sector.” *Environment and Planning C: Government and Policy*, 18(1), 3–16. doi:10.1068/c9950

Chikerema, A. F. (2013). Citizen participation and local democracy in Zimbabwean local government system. *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 13(2), 87-90.

Christiano, T. & Bajaj, S. (2022). Democracy. Stanford Encyclopedia of Philosophy.

Çam, E. (1994). Siyaset bilimine giriş. İstanbul: Der Yayınları.

Dahl, R. A. (1967). The City in the Future of Democracy. *American Political Science Review*, 61.

Dahl, R. A. (2008). *Democracy and its Critics*. Yale university press.

Devas, N., & Grant, U. (2003). Local government decision-making? citizen participation and local accountability: some evidence from Kenya and Uganda. *Public Administration and Development*, 23(4), 307–316. doi:10.1002/pad.281

Ebdon, C., & Franklin, A. L. (2006). Citizen participation in budgeting theory. *Public Administration Review*, 66(3), 437-447.

Eroğlu, H. T. (2006). Yönetime Katılma Biçimleri ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 190-206.

Gaventa, J., & Valderrama, C. (1999, June). Participation, citizenship and local governance. In Background note for the workshop “Strengthening Participation in Local Governance,” University of Sussex, Institute of Development Studies (Vol. 21).

Neshkova, M. I., & Kalesnikaite, V. (2019). Corruption and citizen participation in local government: Evidence from Latin America. *Governance*. Doi:10.1111/gove.12401

Oktay, T. (2023). *Yerel Yönetimler*. İdealkent Yayınları: Ankara

Önder, Ö. (2013). Yerelleşme ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(18), 311-326.

Pandeya, G. P. (2015). Does Citizen Participation in Local Government Decision-Making Contribute to Strengthening Local Planning and Accountability Systems? An Empirical Assessment of Stakeholders' Perceptions in Nepal. *International Public Management Review*, 16(1), 67-98.

Roberts, Nancy C. (2008). The Age of Direct Citizen Participation, Nancy C. Roberts (ed.), An ASPA Classics Volume, United States of America: M.E. Sharpe, 3-9.